

Kıyamete Kadar mı Savaşacağız?

Yunus Zeyrek*

Özet

Osmanlı Devleti zamanında millet-i sadıka (sadık millet) olarak anılagelen Ermeni halkının lider kadrosu, XIX. yüzyıl sonlarına doğru sadakat bir yana düşmanca davranmaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı günlerinde devletin varlığını ciddi şekilde tehdit etmeleri sebebiyle bilhassa savaş bölgelerinde yaşayan Ermeni nüfusu güney illerine sevk ve iskân olunmuşlardır. Bu olayı bir soykırım olarak niteleyen Ermeni tarafı, 2015'te yaşanan bu olayları bahane ederek, o tarihten itibaren sivil halk, devlet adamları ve diplomatlarımızı şehit etmişlerdir. 2015 yılını da, "Soykırımın 100. Yılı" şeklinde adlandırarak Ermenistan'da, dünyanın hemen her tarafında ve hatta Türkiye'de bu gerçek dışı iddiayı kabul ettirmek için her yola başvurumaktadırlar. Milletlerin tarihinde savaşlar olsa da ebedî düşmanlıklara yer yoktur. Bu sebeptir ki savaşlar, bir barış antlaşmasıyla sona ermiş, yeni sebepler çıkmadıkça milletler kolay kolay savaşı tercih etmemişlerdir. Bunun istisnası Ermenilerdir. Zira onlar, Osmanlı-Rus savaşlarında düşman saflarında yer almışlardır. Fakat emellerine nail olamamışlardır. Yüzyıllardan beri Türk devletinin himayesinde rahat yaşayan Ermeni halkı, bazı büyük devletlerin siyasî emellerinin aracı olduktan sonra bu coğrafyada hem kendilerine

bem de komşularına hayatı baram etmişlerdir. 1828 Osmanlı-Rus Harbi'nden itibaren içlerinde beslenen Türk kınıyla hareket etmekte, yeni nesillerini yüz yıldan beri bu kinle yetiştirmekte ve asla medenî münasebetlere yanaşmamaktadırlar. Onların bu dinmez kin ve nefreti, insanın aklına kıyamete kadar mı savaşacağız sorusunu getirmektedir.

Anahtar kelimeler: Sadık halk, ihanet, sevk ve iskân, yüzleşme, savaş.

Tarihte Türk-Ermeni münasebetleri konusunda biri te'lif ve ikisi eski yazımızdan nakil ve redaksiyon olmak üzere üç kitap neşretmiş bir müellif olarak bu konuyu bu defa serbest bir üslûpla ele almak istiyoruz. Zira aktüel yayın organlarında gün geçmiyor ki bazı yazarlar bu konuda aklına geleni yazsın... Ne gariptir ki Birinci Dünya Savaşı yıllarında kendi köyü Ermeniler tarafından yerle bir edilmiş Amerika'da yaşayan Ardahanlı bir hemşehrimiz, ömrünü Ermenilere adamış görünmektedir. Bir günlük gazetede çıkan yazılarına bakınca insan kendi milletinin yaşadığı acıları hatıra getirmeden, sebebini bilemediğimiz bir gayretle Ermeni safsatalarını savunmaya devam etmektedir. Üniversitelerimizde kürsü işgal eden ve Ermeni lobisinin faaliyetine destek veren akademik kadroları, hatta konuya vakıf olmayan iyi niyetli vatandaşlarımızı göz önünde tutarak bu meseleyi ele almak istiyoruz.

ABD'de yaşayan Ardahanlı hemşehrimiz, mahut bir gazetede yazısında şöyle diyor: "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değerli Ermeniler, gençlerini, sizi düşman ve tehdit olarak göstererek yetiştiren bir ülkede nasıl yaşıyorsunuz? Çocukların bile bu zibniyetle eğitildiği bir ülkede yaşamak nasıl bir şeydir?"

Hâlbuki kendisi de iyi bilmektedir: Türkiye'deki Ermeniler, bütün millî hak ve hukuklarıyla, sosyal müesseseleriyle, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin vatandaşları olarak yaşamaktadırlar. Kimsenin onlara bir şey dediği yok. Ama o istiyor ki, şu anda bayrak dalgalandırdığı toprakların aslî sahibi olan

(*) Ankara - Gazi Üniversitesi Öğretim Görevlisi, zeyrek@gazi.edu.tr

halktan tek fert bırakmamış olan Ermenistan ve diaspora ile Türkiye'deki uzantıları, Türk milletinin tarihine, gelmişine geçmişine aklına ve ağzına gelen iftira ve hakaretleri etsinler; fakat kimse onlara cevap vermesin! Türkiye, gençliğine sizin Türk nefreti benzeri bir Ermeni nefreti aşılamıyor. "Türkiye, gençliğine tarihi gerçekleri öğretiyor." demeyi çok isterdim; maalesef onu da yapamıyor. Bundan dolayıdır ki "unutturma" ile suçlanmaktadır. Eğer yüz yıl önce yaşananları gençliğine öğretmiş olsaydı, Ardahanlı hemşehrimiz gibi bilemediğimiz bir sebepten dolayı uğruna milliyetini ve vicdanını bir kenara bırakanlar aramızdan çıkmazdı.

2015'e yaklaştığımız şu günlerde Ermeni tarafı, "Tehcirin 100. Yılı" dolayısıyla, aslında yüz yıldan beri yaptıklarını daha yaygın ve daha etkili bir şekilde yapmaya devam etmektedirler. Bu satırların kaleme alındığı günlerde, İsviçre'nin Cenevre şehrindeki Birleşmiş Milletler binasının yanında dikmek istedikleri kin ve nefret anıtına izin verilmediğini okuduk gazetelerde. Ermenilerin anıt dikmediği ülke ve şehir kalmadı neredeyse! Bu milleti idare eden kadro, ebedî bir nefret duygusuyla elinden geleni yapmakta hatta Türk nefretini sözüm ona anıtlarla somutlaştırdığına göre iki milletin arasında bir barış düşünülebilir mi? Bu soruya cevap ararken biraz daha gerilerden başlayalım.

Selçuklu ve Osmanlı asırlarında Türk devletinin sancağı altında birlikte yaşadığımız Ermeni milleti, kendi geleceğini farklı şekilde kurma rüyasıyla birlikte yaşamakta olduğu devlete ve onun aslî unsuru olan Türk milletine karşı savaş açmıştır. Bu savaşı tek başına kazanamayacağını bildiği için başka devletlerden yardım istemiştir. Bu devletler de kısmen yardım etmişse de hiçbir zaman müstakil bir Ermenistan düşünmemiş, sadece kendi emperyal arzuları doğrultusunda bu halkı kandırmışlardır. Bazıları bunu anlamış olsa da Ermeni liderlerinin çoğu bugün dahi bu gerçeği idrak edememiş görünmektedir.

Herkes bilir ki yeryüzünde ayakta kalan ve istiklâlini koruyan bütün milletler, hürriyet ve bağımsızlık uğruna canını ortaya koyarak savaşmışlardır. Devletlerin sınırları savaş ve mücadelelerle çizilmiştir. Hiç kimse başkası uğruna savaşıp ona devlet bağışlamamıştır. Hâl böyle iken Ermeni milleti ne yapmıştır? Önce Rusya, sonra Amerika, Fransa ve İngiltere gibi ülkelerden yardım istemiştir. Bunlardan sonuç alamamış, terör yolunu seçmiş ve hesaba gelmez miktarda kan dökmüştür.

Nasıl olmuş da bu halk bir başka milletin yardım ve himayesiyle istiklâl kazanacağına inandırılmıştır? Defalarca denendiği hâlde bir sonuç alamayınca nasıl olmuş da yüzyıllarca kandırılabilmiştir? Nasıl olmuş da bu millet yediden yetmişe Türk milletine önce asi sonra ebedî düşman hâline getirilmiştir? Yeryüzünde bunun başka örneği var mı? Evet, yediden yetmişe ve ebediyen...

Ahıska Türklerinden biri anlatıyor: "Azerbaycan'da dünyaya geldim. Askerliğimi Sovyet ordusunun Murmansk kışlalarında yaptım. Bir Ermeni arkadaşım vardı, onunla çok samimiydik. Koğuşta yataklarımız da yan yanaydı. Benim Türk olduğumu bilmiyordu. Bir gün lâf arasında Türk olduğumu söyledim. Yüzü asıldı ve yanımdan uzaklaştı. Çok şaşır-dım. Ben onun Ermeni olmasından rahatsız değildim ama o benim Türk olmamdan hoşlanmamıştı. O gece koğuşa gittiğimde onun yerinde tanımadığım birini gördüm. Onu bir daba da göremedim."

Tarih sayfalarını karıştırınca birçok milletlerin yüzyıllarca savaşmış ve sonra barıştığını görüyoruz. Eğer tarihteki savaşlar devam etseydi bugün yerküre ne hâlde olurdu? Zira günden güne değişen ve gelişen yeni silâhlarla hatta kitle imha silâhlarıyla yeryüzü cehenneme döner belki bugünkü nüfusun yarısı bile kalmazdı...

Düşünelim ki doğru veya yanlış, Ermeniler Türklere karşı savaşmışlar; fakat gerçek olan bir şey var ki yenildiler. Peki,

bu savaş kıyamete kadar mı devam edecek? Türk-Ermeni sulhu mümkün değil mi? Düşünülemez mi?

Açık bir gerçek var ki, Ermeni tarafında yüz yıldan beri görülen vahşet ve adavete rağmen Türk daima dost eli uzatmış, fakat bu el her defasında boşlukta kalmıştır. Bu, 1829'da Sultan II. Mahmut, Rus safında savaşan Ermenileri affetmesinden 1896'da Ermenilerle diyalog kuran II. Abdülhamid'e; 1908'de Ermenilerle ortak beyanname yayımlayan İttihat Hükûmeti'nden 2013 yılında ortak acıları paylaşıyorum diyen dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'a kadar devam eden bir iyi niyet gösterisidir. Yani tarihte imparatorluk kuran büyük bir millet, tarihte hiçbir siyasî kudreti görülmeyen şımarık ve azgın bir topluma dost eli uzatıyor! Daha ne yapsın... O hâlde geriye bir şey kalıyor: Azgın bir kavimle mücadele...

Yenilenin bir türlü barışa razı olmayıp savaşa devam etmesi doğru bir davranış biçimi olsaydı birçok millet hâlâ birbiriyle kanlı bıçaklı olurdu. Meselâ Türkler Ruslarla hâlâ kıran kırana savaşıyor olmalıdır! 1552'de Kazan şehrinin felâketiyle başlayan, sonraki asırlarda Kırım, Türkistan ve Kafkasya'da Türk ülkelerini işgal ve istilâ eden, defalarca Kars ve Erzurum'a gelen, milyonlarca insanın kanını akıtan ve ocaklar söndüren İvan'la nasıl barışabilirdik? Sadece onlar mı? İngiliz ve Fransız'dan Birinci Dünya Savaşı'nın intikamını almalıydık; Yunan ve Bulgar'dan Balkan Savaşlarının hesabını sormalıydık!

Görülüyor ki tarihin seyri öyle olmamış. Bu husus yalnız bizim için değil, diğer dünya milletleri için de aynıdır. Birinci ve ikinci umumî savaşları düşünelim. Dünya ikiye bölünmüş, birbirini kırmış, milyonlarca insan ölmüş, haritalar yeniden çizilmiştir. Fakat bir noktada herkes gelmiş, bir masanın etrafında oturmuş, geleceğini sulh ve sükûn üzerine bina etmenin yollarını aramıştır.

Türk milletinin Anadolu'da hâkimiyet sağlama mücadelesinde karşısında Ermeniler

değil Bizans vardı. Selçuklu-Bizans mücadelesi çok önceleri başlamış olsa da bu mücadeleye 26 Ağustos 1071 tarihinde Malazgirt Ovası'nda Türk'ün lehine sonuçlanmıştır. Bu tarihten sonra Avrupa üzerinden dalga dalga gelen Haçlı akınları muvaffak olamamış, nihayet Türk, bu coğrafyayı kendine ebedî vatan ittihaz etmiştir.

Doğudan gelen Moğol ve Timur felâketlerini yaşamış olsa da Anadolu'nun bin seneden beri Türk yurdu olduğu yüzyıllardan beri kesinleşmiştir. Bütün dünya bunu kabul etmişken Ermeni niçin kabul edemiyor? Hangi hakla, hangi akılla? Hele tarihin hiçbir döneminde burada kendi başına bayrak sallayamamış, sınır belirleyememiş, parasını tedavüle sokamamış, hiçbir medenî tesir bırakamamış bir topluluğun kalkıp bu ülkede istiklâl talep etmesi akla ziyandır. Arapların sırf kolay hâkimiyet için, Bizans'ın da gönül hoşlamak için verdiği birtakım derebeylikler söz konusudur. Yani Arab'ın vergi memuru, Bizans'ın baziçesi krallar... Bu yapıyı gerçekten müstakil bir devlet gibi görüp bunun veraset iddiacısı olmak, tarihten haberi olanlar için sadece bir espri konusu olabilir.

Türkiye'de hep *millet-i sadıka* (sadık millet) olarak anılagelen bu halkın ileri gelenlerinin çok da sadık olmadıklarını biliyoruz. Sadakat sadece sulh zamanı değil, savaş zamanı belli olur. Bu pencereden baktığımızda ne yazık ki bir sadakat göremiyoruz. Bazılarının yaptığı gibi birtakım istisnaî hâlleri öne çıkarmakla bu gerçek örtülemiyor. Tarih sayfaları, fırsat bulunca arkadan vurmamanın sayısız örnekleriyle doludur.

Ermenilerin istiklâl uğruna yüz kızartarak başka milletlere el açmalarının hikâyesine kısaca göz atalım. Bunun için de Türkiye'de konunun ilk önemli uzmanı olan Esat Uras'ın *Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi* adlı kitabına müracaat edelim. Bu kitabın son bölümünden özetlediğimiz bilgiler şöyledir:

Tarihte ciddî bir siyasî varlık gösteremeyen Ermenilerin müstakil bir Ermenistan

ihyası için ilk teşebbüsleri XVIII. yüzyıldan itibaren görüyoruz. Bu teşebbüslerin ilki Karabağlı İsrail Ori'nin faaliyetidir. Ori, bir hey'etle 1680 yılında Papa'ya gitmiş, Venedik'ten Fransa'ya geçmiş ve bu ülkede on iki sene askerlik yapmış fakat Katolik Fransa Kralından yüz bulamamıştır. Almanya'ya müracaat etmiş, fakat buradan da sadece nasihat almıştır. Viyana'ya gelen Ori, Kral Leopold'dan da bir şey koparamamıştır. Nihayet yıllarca boş yere sürünmüş, 1699'da Erivan'a dönmüştür.

Ori öyle hayâl ediyordu ki Avrupa'dan bir ordu teşkil edilsin. Her türlü ihtiyacını karşılamayı taahhüt ettiği bu ordu, Rusya üzerinden Kafkasya'ya gelsin, Kafkasya'da İran hâkimiyeti altındaki toprakları alsın, Ermenilere bağışlayıp gitsin! Tabii bu hayallerin hayata geçme şansı yoktu. Ori bunu anlayınca doğrudan Rus Çarı Petro'ya müracaat etti. Yardım etmesi karşılığında tamamen Rus hâkimiyetini kabul etmeye çoktan razıydı.

Ori, Rus Çarından albaylık rütbesi istihdam etti ve aldı (Ne gariptir ki Ruslar bu rütbeyi 237 sene sonra Bolşevik rejimi zamanında Molla Mustafa Barzani'ye de vermiştir!). Bu rütbeyle İsfahan'a giderek Şah'la görüştü fakat bütün bu çabalarında bir adım yol alamadan 1711'de hayata veda etti.

Ori'nin projesini yürütmek üzere bu defa sahneye Minas Vartabet çıktı. 1722'de Şamakı'da zarar gördüğü iddia edilen Rus tüccarını himaye etme bahanesiyle İran'a sefer açan Rus Çarı Petro, bir anda seferi durdurdu ve İran'la masaya oturdu. 1723 yılında yapılan antlaşmayla başta Derbend ve Bakü olmak üzere bazı Azerbaycan şehirleri Rusya'ya geçti. Ermeniler de bu şehirlere göçe davet edildi! Böylece Rusya, kendilerine istiklâl vaad ettiği Gürcü ve Ermenileri yüz üstü bırakmış oldu. Azerbaycan şehirlerindeki Ermeni nüfusunun nereden kaynaklandığını da böylece öğrenmiş oluyoruz!

Ori projesinden sonra Katolikos Hovsep Argutyun teşebbüse geçti. Bu

teşebbüsün hedefinde yalnız İran değil Türkiye de vardı. Zira Rusya, İstanbul'u alacak, Bizans'ı yeniden ihya edecekti. Bütün Şark Hristiyanlarının hâmisini üstlenmiş olan Rusya, bu hengâmede Ermenilere de istiklâl ihsan edecekti! Bu hayal ve hülyalarla Türkiye ve İran'ın işgalinde bulunduğu söylenen Ermenistan'ın istiklâli için 1769 yılında, Petersburg'da, yeni müzakereler başlıyordu. Bu müzakereler Argutyun ile General Potemkin hey'etleri arasında cereyan etti. Birçok maddeleri bulunan anlaşmalar imzalandı. Fakat bunlar da hayalden öteye geçemedi.

Nihayet Ruslar, Gürcülerin davetiyle 1801 yılında Tiflis'e gelip kondular ve bu ülkeyi ilhak ettiler. Karadeniz'e çoktan inmiş, olan Ruslar artık Akdeniz sahillerine bakabilirlerdi! Bundan sonra hedef İskenderun Körfeziydi!

1806 yılında başlayan Osmanlı-Rus Harbi, 1912'de imzalanan Bükreş Antlaşması'yla sona erdi. Daha o zaman bir Ermeni problemi yeşermeye başlamıştı! Zira bu antlaşmanın bir maddesi, "*Devlet-i Aliyye'ye karşı düşmanca harekette bulunan tebanın affedilmesi*" idi! Söz konusu teba Ermeni vatandaşlarımızdan ibaretti! Bu maddenin ruhu bundan sonraki Osmanlı-Rus savaşlarında büyüyerek yaşamaya devam edecektir. 1878 Mart'ında imzalanan Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması'nda da yer alacak, bundan birkaç ay sonra imzalanacak Berlin Antlaşması'nda ise yurdumuzun bir bölümünü onların kontrolüne bırakmak gibi bir şekil alacaktır! Yani Rusya, içimizdeki vatandaşları hem kullanıyor hem de koruyordu!

Böyle büyük bir hâminin etekleri altına girmeyi başaran Ermeni, istiklâl rüyalarını daha sık görmeye başlayacak, velinimeti için her türlü fedakârlığı yapmayı göze alacaktı. Zira artık bağımsız Ermenistan yakındı!

Böyle bir işbirlikçi bulan Rusya da Akdeniz'e giden yolun açılmaya başladığını görüyor, plânlarını ona göre yapıyordu. Ama

önce Kafkasya'nın halledilmesi gerekiyordu. Bu coğrafyadaki Türk hanlıkları birer birer ele geçirildi. 1826 yılı başlarında Tebriz'e kadar ilerleyen Ruslar, İran'la imzaladığı *Türkmençayı Antlaşması*'yla Aras Nehri'nin sol yakasını, (yani bugünkü Azerbaycan ve Ermenistan topraklarını) Rusya'ya kattı.

Rus ilerleyişi ve başarıları Ermenileri heyecanlandırıyor ve onların hayallerini besliyordu. Ermeni keşişleri Ermeni halkını Ruslara yardıma davet ediyor, Rus ordusuna gönüllü asker topluyor; hatta Tiflis Ermeni kilisesinde ayinler icra edilerek gönüllüler takdis ediliyordu.

Bu bilgiler ışığında bakınca bugünkü Ermenistan'ın nereden çıktığı sorulabilir! Zira bu coğrafyada şurada burada yaşayan Ermeni topluluğu bulunsa da siyasi bir varlığı söz konusu değildir. Daha gerilere gidecek olursak, Lala Mustafa Paşa ile Özdemiroğlu Osman Paşa'nın 1578 yılında çıktıkları Şark Seferi ile Padişah IV. Murad'ın 1634 yılında çıktığı Revan ve Tebriz Seferi sırasında yapılan Osmanlı-Safevî muharebeleriyle ilgili kitapları neşretmiş biri olarak söylüyoruz, bu coğrafyada Ermeni'nin adı bile geçmiyor!

Bu bölgenin 1820'li yıllardan itibaren Rus hâkimiyetine geçmesiyle Türk şehirlerinde Ermeni varlığı hissedilmeye başlamıştır. İstiklâl davası peşinde koşan Ermeniler, buralarda sadece bir azınlık cemaati olarak yaşamaktaydılar!

Ermenilerin Türk'e dostluğundan bahsedilebilir mi? Şurada burada duyduğumuz münferit insanî dostluklar olabilir. Meselâ bir Türk Hacca giderken evinin anahtarını Ermeni komşusuna vermiş; Ermeni tüccar da İstanbul'a mal getirmeye giderken dükânın anahtarını Türk komşusuna vermiş şeklindeki hikâyeler, gerçekleri ifade etmeye yetmez. Tablonun bir noktasına değil geneline baktığımızda maalesef durum hiç de böyle görünmüyor. Tam aksine bu coğrafyaya hangi düşman saldırmışsa, komşumuz Ermenileri onların yanında görüyoruz!

Rusların yurdumuzu işgal etmesine sevinen, bu sevinçle akli başından giden ve silâha sarılan bir topluluk, nasıl *millet-i sadıka* olur? Aslında bu ifade de sorgulanmalıdır. Ne zaman, kim tarafından ve ne suretle söylenmiştir! Bu söz, Padişahımız Efendimizin hekimi, kuyumcubaşısı veya nâzırı olmayı başarmış bir avuç yağcı tabaka için söylenmiş olabilir! Zât-ı Devletlerine kapılanan birkaç kişiye bakarak yüzyıllarca zehir ve öfke saçmış bir topluluk için nasıl genellenebilir?

Genel manzaraya baktığımızda gördüklerimiz maalesef çok farklıdır. 1864 yılında İstanbul'a gelen Rus Büyükelçisi, daha gemiden iner inmez Rum ve Ermeni vatandaşlarımızın büyük tezahüratıyla karşılanıyor ve onların sevinç çılgınlıkları arasında konutuna gidiyor! Böyle bir vatandaş topluluğunun izet ve itibarı olur mu?

Kafkasya'dan Anadolu'ya doğru başlayan Rus istilâsı sırasında Ermeni lider kadrosu ve papazları bu halkı nasıl zehirlemiş, nasıl yönlendirmiş, ona bakacağız.

Kafkas Cephesinde Osmanlı-Rus muharebesi başlarken Rus Çarı II. Nikola tarafından Ermeni halkına hitaben yayınlanan beyanname her şeyi ortaya koymaktadır. O beyanname şöyledir: "*Ermeniler! Şarktan garbe kadar muazzam Rusya'nın bilumum abalisi davetimi kemali hürmetle kabul etti. Ermeniler, sizlerden birçoklarının altında ezildiği ve el-yevm ezilmekte olduğu beş asırlık istibdaddan sonra nihayet hürriyete nail olacağınız saat geldi! Ruslar, Ermeni evlâdını kemali ıftiharla hatırlıyor. Lazaroflar, Melikoflar ve emsali Ermeniler İslav kardeşlerinin yanında vatanın tealisi için barb etmişlerdir. Asırlardan beri olan sadakatiniz, bu büyük günde de bütün vazifelerinizi sarsılmaz bir iman ve kanaatle ifa edeceğinize, baklı davamızla silâhlarımızın kat'i surette başarı ve zaferi için çalışacağımıza benim için bir delildir. Ermeniler, Çarlık hükûmeti altında kan kardeşlerinizle birleşerek nihayet hürriyet ve adalet ni'metine mazhar olacaksınız!*"

Bu beyannameyi alıp, bir elinde haç, bir elinde kılıç olduğu hâlde atla eşekle köy

köy gezip tebliğ eden ve halkı Rus saflarına davet eden Ermeni Katoğikosu Kevork'u biz unutmaya çalışsak da tarih unutmuyor! Nitekim Ruslar da bölgede hâkimiyeti sağladıktan sonra bu papaz efendiyi Romanya taraflarına sürececek ve orada zehirletmek suretiyle ortadan kaldıracaklardı!

Ermeniler yüzyıllardan beri Türk idaresi altında eziliyormuş, Ruslar onları kurtarmaya geliyormuş! Nitekim Rus ordusunda birçok Ermeni general varmış! Doğrudur, bunlardan bildiğimiz birkaçı şunlardır: 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşında Kafkas cephesinde İğdir'dan Bayazıt'a saldıran *Tergukasov*, Gümrü'den Kars'a ve Erzurum'a yürüyen *Melikof*, Ahılkelek'ten Ardahan'a yürüyen *Lazarov* ile *Avinov*, *Şelkovnikov* ve diğerleri... Türkiye Ermenileri, bu generallerin resimlerinden posta pulları yapmışlardı! Türkiye Ermenileri, yurdumuzu istilâ etmeye gelen Rus kuvvetlerine dost'tu! Zira Çar cenapları Ermeni halkının Rus kardeşlerinin yanında sadakatle savaşıcağına gönülden inanıyormuş! Böylece Ermeniler *hürriyet ve adalet ni'metine mazhar* olacaklarmış!

Çar cenapları doğru söylemiş! Rus orduları içinde birçok Ermeni general ve onların kumandasındaki Ermeni gönüllü birlikleri Türk'e karşı savaşmıştır. Onların kılıcıyla binlerce Müslüman Türk'ün bedeni doğranmış, ocağı söndürülmüş, milyonla insan telef olmuştur. Yerinden yurdundan hicret edenin, kurda kuşa yem olanın haddi hesabı yoktur.

1828-29 savaşlarına son veren Edirne Antlaşması imzalandıktan sonra Doğu Anadolu Ermenilerinin hareketi başlı başına bir ibret levhasıdır. Bu hususta J. Baddeley'in tespiti şöyledir: "*Rus kumandanı Paskeviç, Rus siyasi emelleri uğruna Türkiye Ermenilerinin umut ve hırslarını en üst dereceye kadar cesaretlendirerek tabrik ve teşvik etmiştir. Sonunda öyle bir noktaya gelindi ki, daha önceleri Türk komşuları ve yöneticileriyle uyum içinde yaşayan bu insanlar, onlara karşı cephe aldılar. Savaşın sonra bu insanlar, eski yerlerinde*

birakılırlarsa savaş sırasındaki hareketlerinden dolayı bir öç saldırısına maruz kalabilirlerdi. Türklere yaptıklarından sonra onlardan korunan Ermeniler, kitleler hâlinde Ruslarla birlikte gitmek istiyorlardı. Sonunda Rus ordusu çekilirken yanlarında piskoposları da olduğu hâlde 90.000 kadar Ermeni de onu takip ediyordu!"

Demek ki komşu kanı döken insanlar artık hayata savaş öncesi noktadan devam edemeyeceklerdi. Bu da tabiidir. İhanet, dünyanın neresinde hoş görülmiştir ki...

Bugünkü Gürcistan'ın Türkiye sınırında bulunan Ahıska ve Ahılkelek şehirlerindeki Ermeni varlığı ile Ermenistan nüfusunun ekserisi işte bu Doğu Anadolu'da komşu katili olup sonra da Rusların arkasından sürüklenerek giden, eski yurdunu terk eden katillerin torunlarıdır. Türkiye basınında zaman zaman rastladığımız Ermenistan röportajlarındaki Erzurumlu, Muşlu, Bayburtlu Ermeniler, işte bunlardır.

1854-55'te vukua gelen Osmanlı-Rus Harbi'nde Kars cephesinde neler oldu? Bu şehirde yaşayan Ermeni unsuru nasıl bir tavır aldı? Tarihçiler bu muharebelerden bahsederken Ermenilerin tavrı için tırnak içinde, doğrudan doğruya "ihamet" diyorlar. Hâl böyle olunca yerli İslâm ahalide onlara karşı güven duygusu yok oldu, nefret duyguları yeşermeye başladı.

Düşününüz ki o zamanlar Anadolu'da yaşayan aslî unsur yani İslâm ahali askere alınır, genç nüfus cephelelerde kırılırken Ermeniler askerlik yapmıyor, kendi köyünde ve şehirlerde işiyle gücüyle meşgul oluyordu. Dolayısıyla İslâm ahali ya ölüyor ya da fakirlikle boğuşuyorken Ermeniler zenginleşiyor ve refah içinde yaşıyorlardı.

Halkımızın hafızasında 93 Harbi olarak yaşayan 1877-78 Osmanlı-Rus harbi de aynıdır. Yani 1820'li yıllarda neler yaşanmışsa bu savaş yıllarında da aynı acılar katlanarak yaşanmıştır. Yine aynı istilâ ordusu ve yine aynı "içeriden dost kuvvetler" olarak faaliyet

gösteren Ermeni vatandaşlarımız! Yalnız bu defa öncekinden farklı olarak Anadolu'da açılan Ecnebi mekteplerinde okumuş, Avrupalarda bomba eğitimi görmüş, dünyanın dört bir yanıyla bağlantı kurmuş, her taraftan destekli Ermenilerle karşı karşıyayız. Hatta önceki gibi sadece düşman geldiği zaman onunla güç birliği yapan değil, yurdun dört bir yanında komşusuna ve devlete kılıç çeken, isyan eden, yakan ve yıkan bir vatan-
daş topluluğu var! Erzurum'dan Adana'ya, Siirt'ten Merzifon'a, Maraş'tan İstanbul'a kadar vatanın dört bir yanı alev alev yanıyor...

İstanbul kapılarına dayanan Rus kumandanını köşkünde ağırlayan Ermeni Patriği, sonra karargâhına giderek ondan istiklâl talebinde bulunmuştur. Patrik böyle yaparsa Anadolu'nun doğusundaki Ermeni ne yapmaz? İşte o devrin hikâyesini anlatan kitaplarda okuyoruz: Ruslar Kars, Ardahan, Ağrı ve Erzurum'a doğru ilerlerken Ermeni vatandaşlarımız, gönüllü birlikler teşkil ederek sancağı altında yaşadığı devletin ordusuna karşı savaştılar. Ruslara bilgi sağlayarak casusluk yaptılar!

93 Harbi'nin Kafkas cephesini anlatan Mehmed Ârif Bey, "*Ermenilerin nasıl bir maksada hizmet ettiklerini anlatmaya lüzum yok!*" derken her şeyi özetlemiş oluyor. Yine Mehmed Ârif Bey, o sırada bir Ermeni köylüsünü öldüren Çerkes vatandaşın ordu kumandanı tarafından idam ettirdiğini kaydediyor!

Nihayet son sahne: Birinci Dünya Savaşı! Bilindiği üzere bu savaş, Osmanlı Devleti topraklarını gizli anlaşmalarla aralarında paylaşan devletlerin sudan bahanelerle aziz yurdumuza birçok cepheden saldırdıkları fecî bir ölüm kalım harbidir. Milletimizin bağrında onulmaz yaralar açan bu savaşın bütün cepheleri bin bir destan ve ağıtla doludur. Çanakkale destanından önce Sarıkamış ağıtı yazıldı bu topraklarda. Sarıkamış, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi sonunda Rusların eline düşen Kars, Ardahan ve Batum gibi

sancaklarımızın (Elviye-i Selâse/Üç Sancak) Anadolu'ya açılan kapısıydı. Son Rus karar-gâhı da burada bulunmaktaydı.

29 Ekim 1914'te başlayan ve 1915'in ilk haftası içinde sona eren Sarıkamış muharebelerinde Ermeni varlığının rolü araştırılmış, incelenmiş midir, bilmiyoruz. Fakat bu muharebelere katılan komutanlarımızın hatıralarında gördüğümüz hazin sahneler insanın vicdanını sızlatıyor. Sözde *millet-i sadıka* olan Ermeni vatandaşlarımız yediden yetmişe Rus ordusunun hizmetine koşulmuştu. Bu defa önceki savaşlardaki gibi sadece birkaç sergerde veya birkaç papazın emrinde değil, düzenli teşkilâtli *Taşnak* ve *Hınçak* komitelerinin organize ettiği şekilde savaşın her türlüşünü sahneye koydular. Rus ordu kumandanının baş müşaviri Nazarbekov da bir Ermeni'ydi. Sadece Rusya'dan gelen Ermeniler değil, Türk vatandaşı Ermeniler de silâhlarıyla birlikte bizim ordumuzdan firar ederek gönüllü birlikler teşkil edip Rus saflarında bize karşı savaştılar. Ordumuzun ikmal yollarını kestiler, Rusların hesabına casusluk yaptılar, köy ve kasabaları hatta resmî binaları ateşe verdiler, erkeği cephede olan haneleri bastılar, ırza namusa dokundular, psikolojik harbin bin türlüşünü sergilediler. Kısacası Ermeni, bu savaşı son fırsat bilerek Türk'ün boğazına sarıldı. Osmanlı Meclisi'nde Erzurum Mebusu olduğu hâlde Rus ordusu saflarında savaşan Ermeni birliklerine komuta eden Karakin Pastırmacıyan'ın biyografisini, Wikipedia'dan okusanız yeter! Bu biyografi, Ermeni meselesiyle ilgili hiçbir şey okumamış olanlara bile bir şeyler söyler!

Rahip G. Çarkcıyan, Türk Devleti Hizmetinde Ermeniler adlı kitabında, tarihte kendini göstermiş belli başlı Ermeni şahsiyetlerine yer vermiştir. Çok enteresandır ki bu biyografiler arasında Pastırmacıyan gibi önde gelen bir kişinin sadece "Erzurum mebusu" olarak adını anıp geçmiştir! Yani bu devlete ve millete gerçekten sadık olan insanlar, kimin ne yaptığını iyi bilmektedir!

Sarıkamış felâketinde Rusların eline esir düşen askerlerimizin, içerilere sevki sırasında ve sonrasında Ermenilerden neler çektikleri, bir başka insanlık faciasıdır. “Soykırım âyinleri”nde bu konuya temas eden var mı?

Birinci Dünya Savaşı hengâmında bütün ikaz ve hatta ricalara rağmen Ermeni'nin içeriden vurma hareketi durmadı. Yapılacak şey kendiliğinden ortaya çıktı: Askerimizin ikmal yolları güzergâhındaki Ermeni ahali buradan tahliye edilecek ve devletin başka bölgelerine iskân edilecekti. Nitekim 27 Mayıs 1915 tarihinde yayınlanan geçici kanunla bu yapıldı. Anadolu'nun bilhassa doğu tarafında yaşayan Ermeniler, Irak ve Suriye vilâyetlerimize iskân edildi. Kaldı ki adına *tebcir* dedikleri ama asıl adı “*geçici sevk ve iskân kanunu*” olan bu iki maddelik kısa metinde Ermeni adı geçmemektedir. Bu geçici kanun kısaca şu ifadelerden ibarettir: “*Savaş zamanı hükûmet emirlerine uymayan ve silâh kullanarak memleketin huzurunu bozanların şiddetle cezalandırılması; casusluk ve briyanet içinde olan köy ve kasaba abalisinin başka yerlere sevk ve iskân.*” Burada zikredilen suçları fazlasıyla işleyen, hatta düpedüz devlete kılıç çeken, komşu kanı döken bir topluluk için ne yapılmalıydı? “Soykırım âyinleri”nde cevabı aranması gereken soru budur.

Söz konusu sevk başlayınca birçok Ermeni yurt dışına kaçtı. Bunların bir kısmı Amerika, Avrupa ülkeleri veya Rusya'ya gitti. Zamanın imkânlarına göre düzenli bir sevk plânlanmış olsa da kendi ordu kumandanını tifüs hastalığından kaybeden bir devletin bütün ölümlere mani olma gücü ve kudreti olamazdı. Buna Doğu Anadolu'da yaşayan halktan bazılarının yağma ve soygun amacıyla yaptıklarını da ekleyelim. Bu şartlarda vukua gelen ve arzu edilmeyen hadiselerde sorumlu ararsak devlet kaçınıcı sırada yer alır?

Sarıkamış felâketimizden sonra Erzincan'a kadar ulaşan Rus işgali sırasında Ermeniler bu coğrafyada neler yaptılar? Bilhassa Bolşevik İhtilâliyle Ruslar

çekildikten sonra gemi aziya alan Ermeni çeteleri bu topraklarda ne korkunç cinayetler işlediler... Tarihte hiçbir zaman ve hiçbir coğrafyada yaşanmamış insanlık dışı facialar buralarda yaşandı. Buralarda taş taş üstüne bırakılmadı ve canlı insan kalmadı! Van, Erzurum, Erzincan, Kars toprakları Ermeni mezalimi altında inledi. Üç kelimeyle özetlenebilir: *Ateş, katliam, göç!* Bu illerde zaman bu üç kelimedenden ibaretti! O zaman oralarda Ermeni demek baltayla insan doğrayan kasap demekti. Hacı Faruk Efendinin hatıralarını (*Erzurum'un Kara Günleri*) okuyunuz!

1918 Ekim sonunda imzalanan Mondros Mütarekesi'yle Türk'ün eli kolu bağlanmıştı. Bu, Ermeniler için yeni bir fırsattı! Zaten geçici olan sevk kanunuyla gidenler veya kaçanların bir kısmı geri gelmişti. Bunlar, devletin başkentinde işgal kuvvetlerinin gölgesinde her türlü alçaklığı sergiliyorlardı. Meraklısı, ünlü diplomatlarımızdan Galip Kemalî Beyin hatıratını (Başımıza Gelenler) okuyabilir. Türk'ün başkentinde mahkeme kurmuş, kelle avcılığına çıkmışlardı. Hatta işgal subaylarının önüne düşerek konu komşularının kızını gelinini gösteriyorlardı...

Nihayet Lozan sulhüyle bir devir kapanıyor, Osmanlı İmparatorluğu'nun külleri içinden aziz cumhuriyetimiz şekilleniyor. Ama Ermeni'nin eli yakamızdan düşmüyor! Türk'ün tarihî hastalığı olan “unutma” illeti yüzünden mi, kısır politik iç hesaplar yüzünden mi nedense bu yaşanan tarihi, çocuklarımıza ve gençlerimize devredemiyoruz. İçimizden çıkan sayısız bedbaht bugün medya köşklerinde kurulmuş, gözümüzün içine baka baka Ermeni meddahlığı yapabiliyor. Bunca şehidimizi anmıyor!

Tarihte yaşanmış olayları ebedî bir kan davasına dönüştüren Ermeni bilmelidir ki kendisini yüzyıllarca kullanan Ruslardır. Zira bir tarihçinin ifadesiyle, “*Rusların Ermenilerle ilgilenmelerinin en mühim âmili, Akdeniz'e çıkma arzusundan neşet etmektedir.*” Yaşadıkları acıların sebebi Ruslar olduğuna göre hesabı da onlardan sormaları gerekir.

Fakat soramazlar! Çünkü tarihî Azerbaycan toprakları olan Dede Korkut coğrafyası üzerinde boy atan bugünkü Ermenistan'ı onlara borçludurlar! Zira bugünkü Ermenistan'ın sahip olduğu bütün topraklar, Türklerin elinden alınmış, zamanla buraya Ermeni nüfusu ithal edilerek Ermeni çoğunluğu sağlanmış ve 1918'de tarihte ilk defa bir Ermeni devletçığı kurulmuştur! Bu devletçik de yerli Türk nüfusu kırmış veya kovmuş, etrafına saldırmaya başlamış; 1992'de Azerbaycan'dan yeni topraklar gasp etmiştir! Bütün bunlar Rusya'nın desteği ile olmuştur. Rusya Akdeniz'e ulaşamamış, emeline nail olamamış olsa da, iki yüz yıldan beri kullandığı bu halka iyi kötü bir devlet armağan etmiştir. Türkiye topraklarındaki hayatları kısmen sona ermiş olsa da rüyalarında bile göremeyecekleri, sınırları belli, kendi bayrağı dalgalanan bir ülkeye sahip olmuşlardır. Dolayısıyla Türkiye'den toprak talep etmelerinin hiçbir haklı sebebi yoktur. Kaldı ki bugünkü Türkiye-Ermenistan sınırını çizen antlaşma metninin altında kendi imzaları da var! İlla eskiye dönelim derlerse bugünkü Ermenistan'ı tamamen tahliye etmeleri gerekir! Oralarda onlara bırakılabilecek tek mekân Eçmiyazın kiliseleridir!

Aklı başında Ermeniler, tarihi sorgularken nasıl kandırıldıklarını, başkalarının siyasi emellerine nasıl alet edildiklerini anlıyorlar. Bunların bir kısmı bugün de Türkiye Cumhuriyeti'nin şerefli vatandaşları olarak kendi milli kimliği ve kendi diniyle hayata devam etmektedir. Aslında bütün Ermenilerin bu muhasebeyi yapmaları, bu arada Oset aydınlarından hukukçu Tamby Elekhoti (1889-1952)'nin tespitlerine kulak vermelidirler. Elekhoti, Rus devlet adamlarının Ermenilerle ilgili yazışmaların belgelerini verdikten sonra şunları söylüyor: "*Rusya, Türkiye'nin altı vilâyetini Ermenilerin kontrolüne verecekti. Fransa Kilikya'da Ermeni krallığı kuracaktı. Böylece Bakü'den Antalya'ya kadar çizdiğiniz Büyük Ermenistan haritaları ne oldu? Bütün bu olup bitenlere rağmen Ermeni reislerinin tekrar Rus boyunduruğu altına girmeyi arzu etmeleri hiç de anlaşılmayan şeylerdendir.* Çünkü bu Rus dokümanından açıkça anlaşılıyor ki koca Rus

İmparatorluğu rejimi altında inleyen milletler arasında Ermeniler kadar zalimane ve insafsızca aldatılmış başka bir millet yoktur. Ermenilerin Türkiye'de uğradığı akıbet de Rus istilâcı siyasetinin bir neticesidir."

Bugünkü Ermenistan, kendi vatandaşlarının rızkını sağlamada yetersiz kalmaktadır. Yüz binle ifade edilen Ermenistan vatan-daşı Türkiye'de çalışma imkânı bulmaktadır.

Bugün Türkiye'de yaşayan Ermenilerin okulları, hastaneleri, vakıfları ve her türlü hakları var. Hatta bugünkü hükümet, eski vakıf mallarını iade ediyor, kiliselerini onarıyor. Birinci Dünya Savaşı sırasında insan doğrama mahalli olan Akdamar adasındaki kilisenin tamiri için trilyonlar harcıyor! Hâl böyleyken Ermeni vatandaşlarımızdan bazıların bu müsamahayı Türk milletine karşı saygısızlığa tahvil etmeleri anlaşılır gibi değil. Gazetelerdeki yazılarına ve TV kanallarındaki konuşmalarına bakınca onların da soykırım teraneleri çaldığı görülmektedir. Bu arkadaşlara tavsiyemiz şudur: Tarihin çöplüklerinden çıkınız. Bayrağı altında hür ve şerefli vatandaşlar olarak yaşadığınız devlete ve millete saygılı olunuz. Aklınızı başınıza alınız. Yerli hainlerimizin dolduruşuna gelerek hesap sorma havasına girmeyiniz! Ermenistan'da bir Allah'ın kulu Türk milleti lehine fikir beyan edemez. Ama siz neredeyse yazılı ve görsel medyada kendi kadrolarınızı ihdas etmişsiniz. Sizsiz çıkan bir gazete, sizsiz yapılan bir TV programı neredeyse yok! Size bu imtiyazı sağlayan nedir? Nüfus çokluğunuz mu? Ekonomik gücünüz mü? Yüksek kültürünüz mü? Tarihte yaşananlar karşısında haklılığınız mı? Hayır! Hiçbiri yok! O hâlde nedir bu hâl, ne istiyorsunuz?

Bütün bu bilgiler ışığında düşünürsek şu sonuçları çıkarabiliriz: Ermeniler, sancağı altında refah içinde yaşadıkları devlete karşı kılıç çekmiş, isyan etmişlerdir. Ermeniler, yurdumuzu istilâ etmeye gelen düşmanla iş birliği yapmışlardır. Komşularına akla gelen gelmeyen büyük zarar ve zulümleri reva görmüşlerdir. Yapılan ikazları ve ricaları dinlememişlerdir. Sevk kanunu çıkınca nüfusun büyük bir

kısmı kaçtığı hâlde uçanı kaçanı “öldürdüler” yaygarasıyla dünyaya karşı yalan söylemişlerdir. Soykırım veya tehcir günü diye ortaya attıkları 24 Nisan da bir yalandan ibarettir. Zira 24 Nisan 1915, bütün ikaz ve ricalara rağmen ihanetten geri durmayan parti ve komitelerin siyasî faaliyetlerine son verilerek lider tayfasının tutuklandığı gündür! Sevk kanunu bundan bir ay sonra (27 Mayıs) çıkmıştır!

Kim ne derse desin, hangi insanlık duygularının arkasına saklanırsa saklansın, 1915 sevkıyatı, 1806 yılında başlayan bir ihanete son verme mecburiyetinden başka bir şey değildir. Yani bu aziz devlet, hiçbir vatandaşına durduğu yerde zulmetmemiştir! Ama kimse ondan katile rıza göstermesini de beklememelidir, değil mi?

Ermeniler, Anadolu’da içtikleri Türk kanı yetmiyormuş gibi birçok devlet adamımızı ve diplomatımızı dünyanın dört bir yanında kallesçe şehit etmişlerdir. Ve hâlâ kana doymadıklarını en yüksek perdeden söyleme cür’etini göstermektedirler.

2015 yılında, “Soykırımın 100. Yılı” şamatasıyla içeride ve dışarıda yeni sahneler alacakları, yeni şamatalar çıkaracakları anlaşılmaktadır. Ermenilerin ve onların tarafını tutanların yaptıklarına ve yapacaklarına bu yazıdaki bahislerin penceresinden bakmalıyız. Şu hususa bilhassa işaret edelim: Zaman zaman ne dediğini kulakları duymayan cahil kalem erbabımızın ve bazı yöneticilerimizin, biraz tarih okuması gerekiyor.

Türkiye’deki Ermeni lobisi tarihimize ve devlet adamlarımıza her türlü hakareti reva görürken, bu meselede bizim yazdıklarımızı da “ayırıcı ve nefretçi” olarak etiketleyip yaygara etmektedirler. Bunun açık örneği bizim 2011 yılında çıkan “*Bu Dosyayı Kaldırıyorum*” adlı kitabımıza karşı medya gücüyle yaptıkları saldırılardır. Kitapta yazılanları makul şekilde tartışacak yerde linç hareketine giriştiler. Bunların bazıları konuya vakıf değildi. Kitabı okumadan saldırıya geçtiler. Günlerce TV kanallarında bu satırların yazarına hakaret ettiler. Söz konusu kitapla

ilgili tartışmalar, gazete manşetlerine, TV ana haber bültenlerine ve hatta TBMM’ye taşındı! Demek ki Türkiye’de Türk’ün hukukunu savunmak zorlaşıyor...

Tarihte Ermeniler, Balkan milletlerinin Osmanlı Devleti’nden kopmasını örnek alarak kendilerinin de aynı şekilde ayrılacaklarını düşündüler. Hâlbuki bu milletlerin tarihi, coğrafyası, nüfus kesafeti ve siyasetiyle Ermenilerinki ayrı şeylerdi. Onlar bu hesabın ne kadar yanlış olduğunu idrak edemediler. Tarih tekerrür ediyorsa, bugünkü Ermeniler de Türk hükûmetinin PKK terör örgütüyle görüşüyor olmasını kendileri için bir fırsata çevirme gayreti içinde görünüyorlar. Daha dün Doğu Anadolu’da birbirinin gırtlığına sarılan çevreler bugün birlikte hareket ediyorlar.

Burada şu husus da akla gelmektedir: Bir Gürcü yazarın kitabında şöyle bir cümle var: “*Kürt nüfusun Ermeni nüfustan daha kalabalık olması sonucunda, birçok kazada Ermeniler anadillerini unutmuş ve Kürtçe konuşuyorlar!*” Son zamanlarda Kürt davasıyla ortaya çıkan ve her fırsatta “Ermeni soykırımı”ndan bahseden şahıslar bunlardan olmasın? Nitekim son zamanlarda İstanbul’dan başka doğu illerimizde de Ermeni dernekleri açılmaya başladı. Sason, Sivas, Malatya, Dersim ve Muş’ta... Batı Ermenistan ve Batı Ermenilerinin Sorunları Araştırma Merkezi gibi bir de merkezleri var! Sloganı: Köklere dönüş: Bazıları için Batı Ermenistan’a, diğerleri için Ermeniliğe... Yüz yıl bekledikten sonra ortaya çıkan bu ifadeler, ne anlama gelmektedir?

Yazımızın başında Ardahanlı “Türk” hemşehrimizin gayretinden bahsetmiştik. Yazımızın sonuna gelirken Ahıskalı “Ermeni” hemşehrimizi anmak isteriz. Ermenistan’ın ilk Başbakanı da olan Ahıska doğumlu (1867) Taşnak lideri Ovannes Kaçaznuni’nin zekâ seviyesi diğerinden daha fazla. Diğerleri güve gibi bizi içimizden kemirirken, Taşnak çetelerinin önünde hesapsız kanlar döken Kaçaznuni, her şey bittikten sonra hiç olmazsa namuslu bir muhasebe yapıyor ve özetle diyor ki: “*Türkler,*

savunmak amacıyla hareket ediyorlardı; dolayısıyla tehcir kararı doğrudu. Biz ise umutlarımızı Rus'a ve İngiliz'e bağlamıştık. Bütün eylemlerimiz de Avrupa kamuoyunu harekete geçirmeye yönelikti. Kendi dışımızda suçlu aramamalıyız. Yapacağımız tek şey intihar etmektir!"

Sık sık gündeme getirilen "Tarihle yüzleşme" konusuna geline, deriz ki, biz hiçbir zaman tarihimizden yüz çevirmedik. Tam tersine bu kadar katliamı ve cinayeti kalbimize gömdük! Bilhassa komitelerin faaliyete geçtiği 1890'lı yıllardan Kars'ın kurtulduğu 1921 yılına kadar işlenen cinayetler, sonra Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı sırasındaki yönetim kadrosunu hemen hepsinin suikastle şehadetleri ve nihayet şehit diplomatlarımız! Bunları nasıl unutabiliriz? Fakat bu tarihle yüzleştikçe Mustafa Çalık'ın ifadesiyle, "Gözümüzün önünde cereyan eden onca hıyaneti, neden o kadar sabırla seyrettik diye hayıflanıyoruz sadece..."

Bugün Türkiye'de sayısı az olmayan birçok akademisyen, yazar ve yönetim makamındaki kişiler, şahsî menfaat, bilgisizlik veya bazı etnik problemlerden dolayı, Türk-Ermeni ihtilâfında reylerini Ermeni'den yana kullanmaktadırlar. Ermeni lobisi içimizden bu kadar destek sağladığına göre bu iki millet sulh ve sükûna çağrılacak yerde yeni ve çok yönlü bir savaşa zorlanıyor demektir. Öyle anlaşılıyor ki onlar kıyamete kadar savaşı göze almışlar! Büyük gazetelerimizin köşe yazarlarını şöyle bir aklınızdan geçirin; kaç tanesi Türk'ün haklı olduğunu yazabiliyor? Bunlar arasındaki "milliyetçi yazar" bile "ortak acı" diyerek terazinin dengesini sağlama gayretine düşmedi mi?

Doğrudur, ortak acılar yaşanmıştır. Fakat dürüst olalım, bu üslup, işi "alttan almak" değil mi? Yani teröriste terörist, haksıza haksız diyememek... Hâlbuki açıkça sormalıyız: Madem "*millet-i sadıka*" idiniz niçin elinize silâh ve bomba aldınız? Niçin düşmana kandınız? Niçin hanelerimizi viran ettiniz? Niçin köyünüze asker kaydına gelen jandarmamızın gözlerini oydunuz? Din adamları niçin din işlerini bırakıp Rus Çarı ve Avrupalı

devlet adamlarının kapısının önünde yattılar? Dertleri neydi? Ermeni tebamız gerçekten eziliyor muydu? Yoksa el üstünde tutulan imtiyazlı bir tabaka mıydı? Kısaca soralım: Eline silâhı kim önce aldı? Justin McCarthy'nin ifadesiyle: "Kim başlattı?"

Tarihten bugüne Türk'ün ya hoşgörü-sünden ya da unutkanlığından olacak ki ebedî kin siyaseti görülmemektedir. Fakat Türk'ün düşmanlarında kin ve daimî nefreti görebiliyoruz. Bunun en açık ve somut örneği, artık dünyaca bir mesele olduğu kabul edilen Ermeni'dir. Türk, kin ve nefret duygularına kapılmadan, tarihte yaşananlardan ve bugünkü gidişattan ders alarak hesabını ona göre yapmak mecburiyetindedir.

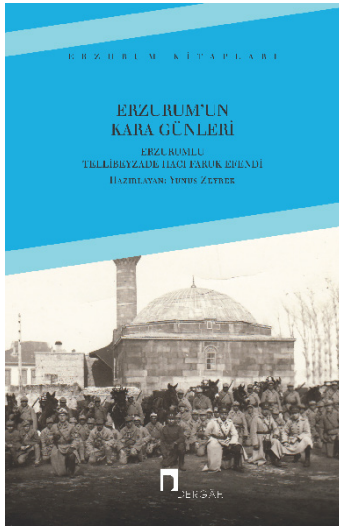
Bibliyografya

1. Ahmed Refik, *Kafkas Yollarında Hatıralar ve Tabassüsler*, Haz. Yunus Zeyrek, İstanbul, 2001.
2. Akdes Nimet Kurat, *Türkiye ve Rusya*, Ankara, 1990.
3. Esat Uras, *Tarichte Ermeniler ve Ermeni Mes'alesi*, Ankara, 1950.
4. John F. Baddeley, *Rusların Kafkasya'yı İstilas ve Şeyh Şamil*, Çev. Sedat Özden, İstanbul, 1989.
5. Karibi, *Gürcü Devleti'nin Kırmızı Kitap'ı*, İstanbul, 2007.
6. Ovanes Kaçaznuni, *Taşnak Partisinin Yapacağı Bir Şey Yok*, Çev. A. Acaloğlu, İstanbul, 2006.
7. Tamby Elekhoti, *Ermeni Meselesi*, Kafdağı dergisi, İstanbul, 1937.
8. Mehmed Arif Bey, *Başımıza Gelenler*, Haz. Ertuğrul Düzdâğ, İstanbul, 2006.
9. Tellibeyzade Hacı Faruk Efendi, *Erzurum'un Kara Günleri*, Haz. Yunus Zeyrek, İstanbul, 2014.
10. W. E. D. Allen ve Paul Muratof, *1828-1921 Türk-Kafkas Sınırındaki Harplerin Tarihi*, Ankara, 1966.
11. Yunus Zeyrek, *Bu Dosyayı Kaldırıyorum*, Ankara, 2011.

EKLER



Bakü'den Antalya'ya harita



Erzurum'un Kara Günleri kapak.